

Zasady dla nastolatków

Bibliografia:

- Źródło: Jan Kamyczek, *Savoir-vivre dla nastolatków*, Warszawa 1974, s. 43–45.

Zasady dla nastolatków

Radośni ludzie

Źródło: domena publiczna.

Polecenie 1

Savoir-vivre, czyli zasady dobrego wychowania, to obowiązujący kulturalnych ludzi kodeks zachowań w określonych miejscach, sytuacjach. Jego znajomość ułatwia właściwe kontakty z innymi ludźmi. Wskaż sytuacje, w których znajomość savoir-vivre'u wydaje ci się niezbędna.

Polecenie 2

Jakich zasad dobrego wychowania przestrzegasz w domu? Wymień i zapisz tutaj lub w zeszyte kilka najoczywistszych.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj fragment książki *Savoir-vivre dla nastolatków* Jana Kamyczka. Określ, jakie sytuacje zostały opisane w przytoczonym tekście.

Jan Kamyczek

” Nastolatek w domu

Wychodząc z domu na parę godzin, wracając, należy zaznaczyć wobec domowników [ewenement](#) jakimś słówkiem: *do widzenia, mamó, cium, żegnam, pa, wrócę koło trzeciej, cześć, jestem, ależ leje, witam ojca, jak się macie* itp. Bywa to okazją do ucałowania rodzicielki, co w niektórych domach jest obowiązkowe, w innych nie. Wychodząc na dłużej, w niewiadomym rodzinie celu, grzecznie jest powiedzieć, że do koleżanki albo na mecz, i podać przybliżoną godzinę powrotu. Na temat tego ostatniego może być z rodzicami spór, ale gdy się nastolatek do jakiegoś terminu zobowiąże, wypada dotrzymać, a przynajmniej zatelefonować o spóźnieniu się z konieczności. [...]

Obowiązkiem każdego domownika, w tym również nastolatka, a jakże, jest dbanie o [schludność](#) mieszkania i swojej osoby. Powinna jednostka nastoletnia czyścić buciki, [...] najpierw umyć buty z kurzu i błota, dopiero potem pastować, szczotkować i [glansować](#), a nie suchy kurz z butów rozpylać szczotką wokoło. Po umyciu się należy wannę czy miednicę oczyścić, wytrzeć posadzkę. Nie żeby to robiła po was mama! [...]

Nie wypada przebywać w domu, a zwłaszcza siadać do wspólnego posiłku w stanie [rozmamłanym](#), dziewczyna w 'przydeptanym' szlafroku, chłopiec w spodniach przeznaczonych na złom, czyli obszarpanych [...]. Nie należy do stołu siadać w slipach, bo goły biesiadnik wśród innych, normalnie ubranych sprawia niezbyt apetyczne wrażenie.

Córka oczywiście, ale oczywiście także [infant](#) domu powinni w miarę możliwości odciążać mamę, zwłaszcza pracującą poza tym zawodowo,

w domowych zajęciach. Nie mówcie mi, że chłopiec nie potrafi zrobić przepierki, gdy trzeba, ani ulepić pierogów. Śmieszne. Potrafi i niemowlę przewinąć, i obejść się z kombajnem, i usmażyć truskawki. Nie mówiąc o fizycznych pracach niewymagających kwalifikacji, a które mamę wykańczają: trzepanie, czyszczenie podłóg. Szczególnie znakomicie chłopcy froterują, szkoda, żeby się talent marnował.

Wskazane jest wczesne osiągnięcie samodzielności względem problemów domowych. Niech nastolatek sam sobie umie zrobić śniadanie (kanapki na drugie), a nie żeby mama koniecznie wstawiała o godzinę wcześniej, niż z innych względów musi. Niech umie nastolatek, jednej i drugiej płci, przyszyć sobie urwany wieszak, łąkę na dżinsach, dziewczyna wyprasować bluzkę, chłopiec koszulę (no, może nie tę najlepszą [...], za dużo nie żądam).

Do tradycji rodzinnych, kultywowanych w domu przez starsze pokolenie, nastolatki powinny się nagiąć, chodzi tu o pewne zakorzenione formy i zwyczaje codzienne i okolicznościowe, nietrudne na ogół do praktykowania, a na których zależy rodzicom: [fetowanie](#) rocznic, tryb przyjmowania gości, kura na obiad w niedzielę itp. Powinno akceptować się to bez grymasów, nawet pomagać w realizowaniu.

Nastolatek ma prawo do posiadania własnego kąta. W małym mieszkaniu będzie to kąt dosłownie: biurkowy stół z krzeselkiem plus sporej wielkości półka, plus koszyk na papiery. W tym kącie jest gospodarzem. Rodzina nie powinna szperać mu w szufladach. Książki może rozmieścić na półce według własnej koncepcji. Przybory do zajęć szkolnych i uprawianego hobby są nietykalne. Może kąt

przyozdobić własnym gustem (zakładam, że w taktownych granicach).

Ma również prawo do spokoju, gdy odrabia lekcje. Gdy uczy się do egzaminu albo ważnej odpowiedzi, a pokoju swego nie ma, nie powinni być zapraszani w te dni goście.

Ma prawo do odpoczynku. Po kilkugodzinnej nauce nie będzie go rodzina zapędzać do domowych robót, tylko mu pozwoli obejrzeć western.

Źródło: Jan Kamyczek, *Savoir-vivre dla nastolatków*, Warszawa 1974, s. 43–45.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij na przykładach, jak słownictwo używane przez współczesne rodziny zmieniło się w stosunku do tego z tekstu Jana Kamyczka.

Ćwiczenie 3

Czy dziś w rodzinach obowiązują podobne, jak ponad 50 lat temu, zasady? Porównaj je i dokonaj oceny.

Ćwiczenie 4

Określ, które zasady sformułowane we fragmencie tekstu Jana Kamyczka *Savoir-vivre dla nastolatków* są przysługującymi prawami, a które obowiązkami. Podaj przykłady.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, dlaczego niektóre z zasad opisanych we fragmencie tekstu Jana Kamyczka *Savoir-vivre dla nastolatków* powinny być przestrzegane zawsze, a od których można czasem odstąpić.

Ćwiczenie 6

Zatytułuj kolejne akapity, w których autor opisuje domowe przykazania.

Pamiętaj!

Akapit to wydzielona graficznie część tekstu stanowiąca całość myślową.

Akapity ułatwiają czytanie i śledzenie myśli autora.

Najczęściej pierwsza linijka akapitu jest przesunięta w prawo w stosunku do całości!

Natomiast w tekstach zamieszczanych w internecie pomiędzy poszczególnymi akapitami występują zwiększone odstępy.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ważne!

Każdej osobie przysługują prawa i każdy ma obowiązki.

'Prawo to określonego rodzaju możliwość, która przysługuje komuś zgodnie z obowiązującymi przepisami lub regułami przyjętymi w jakiejś społeczności' (cyt. za *Wielki Słownik Języka Polskiego PWN*).

Natomiast obowiązek to 'coś, co jakaś osoba musi zrobić, bo nakazują to normy społeczne lub prawne' (cyt. za *Wielki Słownik Języka Polskiego PWN*).

Prawa i obowiązki obywateli danego państwa zapisane są w konstytucji.

Postępowanie wszystkich obywateli regulują Kodeks Cywilny i Kodeks Karny.

Powstają również regulacje dotyczące bardziej szczegółowych kwestii, jak Kodeks Drogowy, Kodeks Pracy i wiele innych, w tym także Kodeks Ucznia.

To, czego nie regulują przepisy, uzupełniają obyczaje i tzw. niepisane zasady.

Możemy korzystać ze swoich praw lub z nich rezygnować. Natomiast obowiązki musimy wypełniać. Unikając ich, narażamy się na nieprzyjemne konsekwencje,

a w skrajnych przypadkach na karę.

Ćwiczenie 7

Wymień korzyści, jakie płyną dla rodziców i dzieci z przestrzegania zasad wskazanych przez Jana Kamyczka.

Ćwiczenie 8

Opracuj zbiór przykazań dotyczących zachowania w szkole. Uwzględnij zasady współżycia z rówieśnikami i pracownikami szkoły.

Ćwiczenie 9

Dokończ podane poniżej zdania.

- Człowiek dobrze wychowany to człowiek...
- Grubianin to człowiek...

Ćwiczenie 10

Wyjaśnij znaczenie słów związanych z savoir-vivre'em.

dobry ton, nienaganny sposób bycia, właściwe zachowanie się, nietakt, niezręczne odezwanie się, potknięcie towarzyskie, dar albo umiejętność mówienia i czynienia rzeczy właściwych w trudnych (delikatnych) sytuacjach, umyślna niegrzeczność, uchybienie, dosłownie: fałszywy krok, nietakt, niezręczność, coś nie na miejscu, wychowanie, ogłada, umiejętność zachowania się, nabyte w domu rodzinnym, ustalony i obowiązujący sposób zachowania się (np. dyplomatów)

kindersztuba	
gafa	
faux pas [czyt. fo pa]	
etykieta	
bon ton [czyt. bą tą]	
takt	
afront	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Z jakiego języka pochodzi większość słów wyjaśnianych w poprzednim ćwiczeniu? Spróbuj się dowiedzieć i odpowiedzieć dlaczego.

Polecenie 3

Podzielcie się na grupy lub pracujcie w parach. Przeanalizujcie, które z podanych zachowań wydają się wam niestosowne. Następnie oceńcie je za pomocą kolorów: niebieski – drobne uchybienie, żółty – duży nietakt, czerwony – afront, mogący doprowadzić do zerwania kontaktów.

Porównajcie swoje oceny z efektem prac pozostałych zespołów.

1. Nie przyjąć ręki, którą nam ktoś podaje.
2. Żuć gumę w czasie rozmowy.
3. W czasie rozmowy z kimś starszym trzymać ręce w kieszeniach.
4. Odesłać autorowi jego list z poprawionymi błędami ortograficznymi.
5. Nie kłaniać się swej byłej dziewczynie.
6. Ciamkać, cmoktać, siorbać i wydawać inne dźwięki przy jedzeniu.
7. Otworzyć cudzy list.
8. Ziewać w towarzystwie.
9. Dłubać w zębach.
10. Zaglądać do cudzej torby, plecaka.
11. Przedstawić dziewczynę chłopcu.
12. Grać na komórce, smartfonie, laptopie itp. w czasie rozmowy.
13. Zdradzić cudzą tajemnicę.
14. Rozwalać się na krześle.
15. Nie wyłączyć komórki w czasie lekcji, podczas ważnego spotkania, w teatrze.
16. Przerywać komuś wypowiedź.

Polecenie 4

Przeczytaj uniwersalną zasadę Jana Kamyczka dla tych, którzy nie wiedzą, jak się zachować w danej sytuacji. Następnie zapisz ją własnymi słowami.

'Z możliwych sposobów zachowania wybierz ten, w którym zagra życzliwość. Kto zachowa się życzliwie a z prostotą, ten zawsze dobrze się zachowa, nawet nie znając odpowiedniego przepisu.'

Polecenie 5

Wyjaśnij, jak rozumiesz słowa: 'Grzeczność nic nie kosztuje, a wygrywa wszystko'. Zapisz swoją odpowiedź.